

Systemy zarządzania antykorupcją – ISO 37001: 2016

Dr Joanna Tkaczyk
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.
Tel. + 48 (22) 46 45 208
e-mail: jtkaczyk@pcbc.gov.pl

18.11.2016 r.

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Eurobarometr - 2013

UE - trzy czwarte (76%) mieszkańców UE uważa, że korupcja jest powszechnym problemem, ponad połowa (56%), że poziom korupcji w kraju wzrósł w ciągu ostatnich trzech lat.

Polska

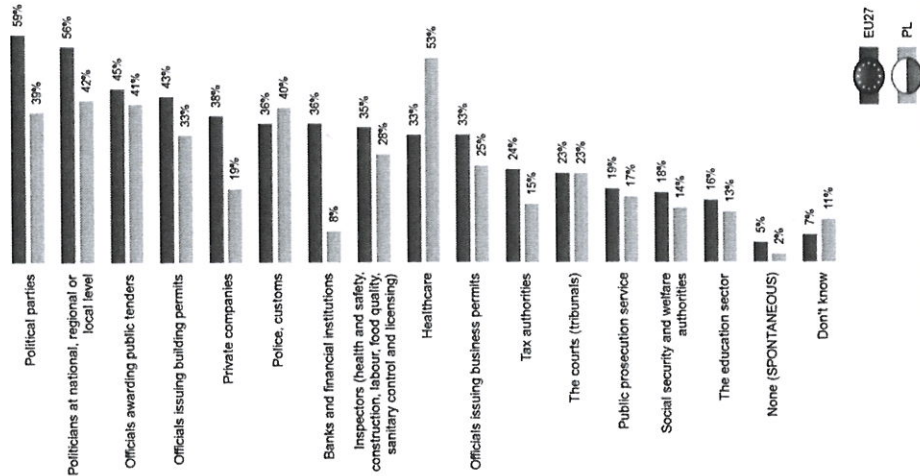
- 82% respondentów uważa, że korupcja jest powszechnym problemem w Polsce (średnia UE 76%), a 27% twierdzi, że korupcja wpływa na ich (średnia UE 26%);
- 15% polskim respondentom zaproponowano lub oczekiwano zapłacenia łapówki w ciągu ostatnich 12 miesięcy (średnia dla UE 4%), przede wszystkim w odniesieniu do opieki zdrowotnej.
- 32% przedsiębiorców raportowało (średnio 43% w UE), że korupcja stanowi problem podczas prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Jednak 92% (najwyższy odsetek w UE) wskazywało, że łapówkarstwo i wykorzystanie znajomości często jest najłatwiejszym sposobem na uzyskanie pewnych usług publicznych, a 56% (średnia UE 47%) twierdziła, że jedyną drogą do osiągnięcia sukcesu w biznesie jest za pośrednictwem powiązań politycznych.

2

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

EUROBAROMETR 2013

Czy uważasz, że korupcja jest rozpowszechniona wśród ?

3

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Które z następujących praktyk uznaje Pan/i za najbardziej rozpowszechnione w (NASZYM KRAJU)?

4

biznesie

Ramy prawne

- Konwencja OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych
- Konwencja Narodów Zjednoczonych o przeciwdziałaniu korupcji z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 84, poz. 563)
- Konwencja; w sprawie zwalczania korupcji funkcjonariuszy Wspólnot Europejskich i funkcjonariuszy Państw Członkowskich Unii Europejskiej (ratyfikowana dnia 25 stycznia 2005 r.);
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego: Zwalczanie korupcji w UE COM(2011)
- Decyzja ramowa Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym (Dz. Urz. UE L 192 z 31.07.2003, s. 54)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2012 roku w sprawie zwalczania nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii za pośrednictwem prawa karnego (2012/0193 (COD)).
- Uchwała nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r. w sprawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014–2019

5

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019

Mechanizmy korupcjogenne (przykłady):

nieprawidłowości w procesie stanowienia prawa, dowolność postępowania, konflikt interesów, brak jawności postępowania, słabość systemu kontroli i nadzoru, kumulowanie uprawnień, lekceważenie dokumentacji i sprawozdawczości.

Przestępstwa dotyczące korupcji (Kodeks Karny)

- łapownictwo bierne i czynne (art. 229 k.k.)
- płatna protekcja (art. 230 i 230a k.k.),
- przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków (art. 231 § 2 k.k.)
- przekupstwo i sprzedajność w kontekście wyborczym (art. 250a k.k.)
- poświadczenie nieprawdy w dokumencie korupcja gospodarcza - żądanie lub przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnica za nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku (art. 271 § 3 k.k.)
- przestępstwa korupcyjne w kontekście niewypłacalności i upadłości (art. 302 § 2 i 3 k.k.)
- udaremnianie lub utrudnianie przetargu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jak również działanie w porozumieniu z inną osobą na szkodę właścicieli mienia albo osoby lub instytucji (art. 305 § 1 k.k.).

6

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001:2016

Anti-bribery management systems --
Requirements with guidance for useSystemy zarządzania działaniami
antykorupcyjnymi – wymagania oraz wytyczne

Dokument opublikowany	2016-10-15
Wydanie 1	ICS: 03.100.01

TC/SC: ISO/PC 278

Liczba stron: 47

Sekretariat: BSI

7

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami
antykorupcyjnymi – wymagania oraz wytyczne
stosowania

ISO 37001: 2016 zawiera wymagania i wytyczne dotyczące ustanowienia, wdrożenia, utrzymania, przeglądu i doskonalenia systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi.

ISO 37001: 2016 ma na celu pomóc organizacji w zapobieganiu, wykrywaniu i zwalczaniu przekupstwa i zachowaniu zgodności z przepisami antykorupcyjnymi oraz dobrowolnymi zobowiązaniami odnoszącymi się do jej działalności.

ISO 37001: 2016 nie odnosi się w sposób wyraźny do oszustw, karteli i innych wykroczeń przeciwko przepisom antymonopolowym/zapewniającym wolną konkurencję, prania brudnych pieniędzy oraz innych działań dotyczących praktyk korupcyjnych (choć organizacja może rozszerzyć zakres systemu zarządzania o takie działania).

Wymagania normy ISO 37001: 2016 mają charakter ogólny i w swoim zamierzeniu mają mieć zastosowanie do wszystkich organizacji (lub ich części) niezależnie od typu, wielkości i charakteru działalności oraz od sektora (publiczny, prywatny lub sektora non-profit).

8

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi – wymagania oraz wytyczne stosowania

termin "przekupstwo" odnosi się do **oferowania, obiecywania, wręczania, przyjmowania lub namawiania do przyjmowania nienależnych korzyści jakiegokolwiek wartości**, (które mogą być finansowe lub pozafinansowe) bezpośrednio lub pośrednio, i niezależnie od miejsca(miejsc) z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa, jako zachęty lub nagrody dla osoby działającej lub powstrzymującej się od działania w związku z wypełniania obowiązków tej osoby.

9

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi – wymagania oraz wytyczne stosowania

ISO 37001 opiera się na wytycznych różnych organizacji, takich jak Międzynarodowa Izba Handlu (ICC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Transparency International i różnych rządów, reprezentujących globalne porozumienia w sprawie dobrych praktyk antykorupcyjnych. Został on opracowany przez komitet projektu ISO ISO / PC 278, systemy zarządzania antykorupcyjnego, którego sekretariat jest prowadzony przez BSI, członek ISO dla Zjednoczonego Królestwa.

System zarządzania działaniami antykorupcyjnymi określa wymagania dotyczące następujących aspektów:

- Polityka i procedury przeciwdziałania korupcji
- Przywództwo, zaangażowanie i odpowiedzialność najwyższego kierownictwa
- Nadzór przez kierownika zgodności lub funkcji
- Szkolenia w zakresie antykorupcji
- Ocena ryzyka i należytej staranności przy projektach i w odniesieniu do partnerów biznesowych
- Kontrola finansów, zamówień, relacji handlowych i umownych
- Raportowanie, monitorowanie, badanie i ocena
- Działania naprawcze i ciągłe doskonalenie

10

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi – wymagania oraz wytyczne stosowania

Jakkolwiek certyfikacja lub zgodność z normą ISO 37001 nie może zapewnić, że żadne przekupstwo nie miało lub nie będzie miało miejsca w odniesieniu do organizacji, to norma może pomóc ustalić, czy organizacja wdrożyła wszelkie odpowiednie środki mające na celu zapobieganie zjawisku przekupstwa.

Norma ISO 37001 może być używana w połączeniu ze normą ISO 19600 (zarządzania ryzykiem braku zgodności) i innymi standardami dotyczącymi systemów zarządzania takich jak ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, ISO 26000 i ISO 31000.

11

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

Wstęp

1. Zakres 2. Odniesienia normatywne 3. Terminy i definicje 4. Kontekst organizacji 4.1 Pojmowanie organizacji i jej kontekstu 4.2 Pojmowanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy 4.3 Określenie zakresu systemu 4.4 System zarządzania działaniami antykorupcyjnymi 4.5 Ocena ryzyka przekupstwa 5. Przywództwo 5.1 Przywództwo i zaangażowanie 5.2 Polityka antykorupcyjna 5.3 Role organizacyjne, obowiązki i prawa 5.3. Delegowanie uprawnień 6. Planowanie 7. Wsparcie 7.1 Zasoby 7.2 Kompetencja 7.3 Świadomość i szkolenie 7.4 Komunikowanie się 7.5 Informacje udokumentowane 8. Działanie 8.1 Planowanie operacyjne i kontrola 8.2 Kontrola zachowania należytej staranności (Due diligence) 8.3 Finansowe narzędzia kontrolne 8.4 Pozafinansowe narzędzia kontrolne	8.5 Wdrażanie narzędzi kontroli antykorupcyjnej przez kontrolowane organizacje i partnerów biznesowych 8.6 Zobowiązana antykorupcyjne 8.7 Upominki, gościnność, darowizny i podobne świadczenia 8.8 Przeciwdziałanie niewystarczającym narzędziom kontroli antykorupcyjnej 8.9 Zgłaszanie sygnałów 8.10 Dochodzenie i postępowanie z przekupstwem 9. Ocena działania 9.1 Monitorowanie, pomiary, analiza i ocena 9.2 Przegląd systemu zarządzania antykorupcją 9.3 Audit wewnętrzny 9.4 Przegląd najwyższego kierownictwa 9.5 Przegląd organu zarządzającego 10. Doskonalenie 10.1 Niezgodność i działanie korygujące 10.2 Stałe doskonalenie Aneks A (informacyjnie) Wskazówki stosowania Standardu Międzynarodowego

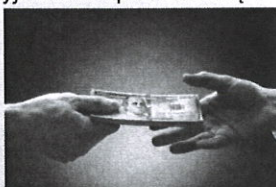
PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

1. Zakres

- a) przekupstwo w sektorze publicznym, prywatnym i non-profit;
- b) przekupstwo ze strony organizacji;
- c) przekupstwo ze strony personelu organizacji działającego w imieniu lub na rzecz organizacji;
- d) przekupstwo ze strony partnerów biznesowych organizacji działających w imieniu lub na rzecz organizacji;
- e) przekupstwo wobec organizacji;
- f) przekupstwo wobec personelu organizacji dotyczące działalności organizacji;
- g) przekupstwo wobec partnerów biznesowych organizacji dotyczące działalności organizacji;
- h) przekupstwo bezpośrednie i pośrednie (np. łapówka oferowana lub przyjmowana przez osobę trzecią).

13

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

korupcja gospodarcza – żądanie lub przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnica za nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub pozostającą z nią w stosunku pracy, umowy zlecenia lub umowy o dzieło (art. 296a k.k.)

konflikt interesów - sytuacja, w której sprawy biznesowe, rodzinne, polityczne, finansowe lub osobiste mogłyby kolidować z wykonywaniem obowiązków zawodowych w organizacji (ISO 37001)

funkcjonariusz publiczny - każda osoba pełniąca urząd ustawodawczy, administracyjny lub sądowy, na zasadzie mianowania lub wyboru, lub każda osoba pełniąca funkcję publiczną, w tym dla agencji publicznej lub przedsiębiorstwa publicznego, lub każdy funkcjonariusz lub agent krajowej lub międzynarodowej organizacji publicznej (ISO 37001).

14

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

4 Kontekst organizacji

4.1 Rozumienie organizacji i jej kontekstu

- a) wielkość i struktura organizacji;
- b) lokalizację i sektory, w których organizacja działa lub przewiduje działalność;
- c) charakter, skala i złożoność czynności i działań organizacji;
- d) jednostki podległe kontrolowane przez organizację;
- e) partnerzy biznesowi;
- f) charakter i stopień wzajemnego oddziaływania z władzami publicznymi;
- g) zobowiązania ustawowe, nadzorcze, umowne i zawodowe.

4.2 Potrzeby i oczekiwania interesariuszy

4.3 Określenie zakresu systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

15

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

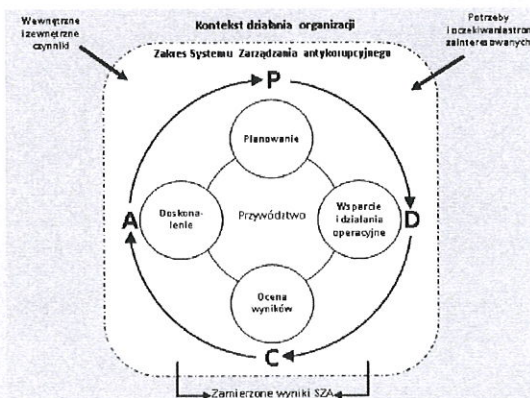
ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

4.4 System zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

System zarządzania działaniami antykorupcyjnymi - zestaw współzależnych lub wzajemnie oddziałujących na siebie elementów organizacji dla potrzeb ustanowienia polityki, celów i procesów do osiągnięcia tych celów.

- przedsięwzięcia mające na celu zidentyfikowanie i ocenę ryzyka przekupstwa oraz zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie.

16

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO/DIS 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

4.5 Ocena ryzyka korupcji

- identyfikacja zagrożeń korupcyjnych;
- ocena i ustalenie poziomu ryzyka;
- ocena przydatności i skuteczności istniejących mechanizmów kontrolnych służących ograniczeniu ryzyka korupcji.

$$R = Pw \times Ps \times Pn$$

gdzie:

R - liczba priorytetowa ryzyka

Pw - parametr wystąpienia

Ps - parametr skutków

Pn - parametr niewykrycia.

ISO 31 000 Zarządzanie ryzykiem

17

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

5.1 Przywództwo i zaangażowanie

- zatwierdzanie polityki antykorupcyjnej organizacji;
- utrzymywanie i przeglądanie w określonych odstępach czasu systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi w organizacji;
- zapewnienie adekwatnych zasobów niezbędnych do efektywnego zarządzania działaniami antykorupcyjnymi w organizacji;
- sprawowanie nadzoru przez najwyższe kierownictwo nad systemem zarządzania działaniami antykorupcyjnymi i nad jego efektywnością.

18

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

5.2 Polityka antykorupcyjna

- a) zakazuje przekupstwa;
- b) zobowiązuje do przestrzegania **zgodności z przepisami antykorupcyjnymi**, które dotyczą organizacji;
- c) jest **odpowiednia do celów** organizacji;
- d) dostarcza ramy dla ustanowienia, poddawania przeglądowi i **osiągania celów antykorupcyjnych**;
- e) obejmuje zobowiązanie do **spełniania wymagań systemu** zarządzania działaniami antykorupcyjnymi;
- f) zachęca do zgłaszania podejrzenia **zdarzeń potencjalnie korupcyjnych** bez obawy o działania odwetowe;
- g) zobowiązuje do **stałego doskonalenia systemu** zarządzania działaniami antykorupcyjnymi;
- h) wskazuje **kompetencje i niezależność osoby odpowiedzialnej** za ocenę zgodności z polityką antykorupcyjną; oraz
- i) określa konsekwencje braku zgodności z polityką antykorupcyjną.

19

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Przykład

Polityka antykorupcyjna - Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Przewodnym celem polityki antykorupcyjnej jest stałe poszukiwanie i analizowanie wszelkich możliwych potencjalnych zagrożeń korupcyjnych, które mogą wystąpić w realizowanych działaniach na wszystkich poziomach zarządzania oraz natychmiastowe podejmowanie środków zaradczych zmniejszających prawdopodobieństwo wystąpienia działania korupcyjnego.

Tak określona polityka antykorupcyjna realizowana jest przez:

- Stosowanie jednoznacznych i przejrzystych procedur postępowania, znanych i dostępnych zarówno naszym klientom, podmiotom współdziałającym, jak i pracownikom.
- Monitorowanie wszystkich procesów pod kątem możliwości wystąpienia w nich zagrożeń korupcyjnych oraz analizowanie ryzyka wystąpienia działania korupcyjnego, w tym sporządzenie wykazu stanowisk narażonych na korupcję i podejmowanie, w razie potrzeby, odpowiednich środków zaradczych.
- Zwiększanie świadomości pracowników i zacieśnianie ich więzi z urzędem poprzez podnoszenie kultury organizacji, usprawnianie komunikacji wewnętrznej, doskonalenie systemów motywacyjnych, przywództwo.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, w tym z zakresu problematyki przeciwdziałania korupcji.

20

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

5.3.2 Funkcja odpowiedzialna za zgodność systemu zarządzania antykorupcją

Najwyższe kierownictwo powinno przypisać odpowiedzialność i kompetencje w zakresie przestrzegania wymagań systemu zarządzania antykorupcją:

- a) nadzorowanie opracowywania i wdrażania przez organizację systemu zarządzania antykorupcją;
- b) udzielanie porad i wskazówek personelowi w zakresie systemu zarządzania antykorupcją i zagadnień związanych z przekupstwem;
- c) zapewnienie, że system zarządzania antykorupcją jest zgodny z wymaganiami normy ISO 37001;
- d) raportowanie nt. funkcjonowania systemu zarządzania antykorupcją do organu zarządzającego oraz kadry kierowniczej i innych funkcji w razie potrzeby.

Funkcji odpowiedzialnej za zgodność zostaną przydzielone odpowiednie środki.

Funkcja zgodności przeciwdziałania korupcji mają bezpośredni i szybki dostęp do organu zarządzającego (jeśli występują) oraz kadry kierowniczej w

21 przypadku, gdy jakakolwiek kwestia lub problem musi zostać podniesiony w stosunku do przekupstwa lub systemu zarządzania antykorupcyjnym

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

5.3.3 Delegowanie podejmowania decyzji

Gdy najwyższe kierownictwo deleguje na personel obowiązki i prawa do podejmowania decyzji, w odniesieniu do których ryzyko korupcyjne jest większe niż niskie, organizacja ustanowi i utrzyma proces podejmowania decyzji lub zestaw narzędzi kontrolnych, który wymaga, aby ten proces decyzyjny i poziom posiadanej władzy osoby(osób) podejmującej(ych) decyzje były właściwe i wolne od rzeczywistego lub potencjalnego konfliktu interesów.

22

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

6 Planowanie

Działania mające na celu zwalczania ryzyka i okazji do korupcji

Cele antykorupcyjne:

- a) zbieżne z polityką antykorupcyjną;
- b) wymierne (jeżeli jest to wykonalne);
- c) uwzględniać zidentyfikowane ryzyko korupcji;
- d) osiągalne;
- e) monitorowane;
- f) komunikowane;
- g) aktualizowane w stosownych przypadkach.

Cele antykorupcyjne i planowanie ich osiągnięcia

- co będzie zrobione;
- jakie zasoby będą potrzebne;
- kto będzie odpowiedzialny;
- kiedy cele będą osiągnięte
- sposób oceny i raportowania wyników

23

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

7. Wsparcie

7.2 Kompetencje

- Procedura zatrudnienia
- Procedura kontroli należytej staranności *due diligence*

7.3 Świadomość i szkolenie

- polityka antykorupcyjna i procedury antykorupcyjne
- ryzyko korupcji i szkody dla personelu oraz organizacji, jakie mogą wynikać z korupcji
- okoliczności, w jakich może dojść do korupcji
- implikacje i potencjalne konsekwencje niespełniania wymagań systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi
- jak i komu należy zgłaszać wszelkie rzeczywiste i potencjalne zdarzenia korupcyjne

24

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

7.4 Komunikowanie

Wewnętrzna i zewnętrzna komunikacja odpowiednia do systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi obejmująca:

- a) tematykę;
- b) czas;
- c) osoby przekazujące informacje i, którym przekazywana jest informacja;
- d) sposób komunikowania;
- f) języki, w jakich informacje są przekazywane.

Polityka antykorupcyjna będzie udostępniana wszystkim członkom personelu i partnerom biznesowym, będzie komunikowana bezpośrednio zarówno **personelowi jak i partnerom biznesowym**, z którymi może wiązać się większe niż niskie ryzyko korupcji oraz będzie opublikowana z wykorzystaniem wewnętrznych i zewnętrznych kanałów komunikacji.

7.5 Udokumentowana informacja

25

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8 Działania operacyjne

8.1 Planowanie operacyjne i kontrola

- ustanowienie kryteriów oceny procesów;
- wdrożenie monitorowania procesów zgodnie z kryteriami;
- przechowywanie udokumentowanej informacji

8.2 Należyta staranność (*Due diligence*)

- ocena charakteru i zakresu ryzyka korupcyjnego w odniesieniu do konkretnych transakcji, projektów, czynności, partnerów biznesowych i personelu
- ocena należytej staranności *due diligence* niezbędną do uzyskania wystarczającej informacji w celu oceny ryzyka korupcyjnego

8.3 Kontrole finansowe

8.4. Kontrole pozafinansowe

26

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

Należyta staranność

Kontrola należytej staranności (*due diligence*), podejmowana przez organizację wobec jej partnerów biznesowych może obejmować na przykład:

- kwestionariusz wysyłany partnerowi biznesowemu,;
- wyszukiwanie informacji w **Internecie** o partnerze i jego udziałowcach oraz najwyższym kierownictwie w celu zidentyfikowania wszelkich informacji związanych z przekupstwem;
- przeszukiwanie stosownych **zasobów rządowych, sądowych i międzynarodowych** w celu odnalezienia odnośnych informacji;
- sprawdzanie dostępnych publicznie **wykazów wykluczeń organizacji**, którym ograniczono lub zakazano zawierania umów z podmiotami publicznymi lub rządowymi utrzymywanymi przez narodowe lub lokalne władze administracyjne lub instytucje multilateralne, takie jak Bank Światowy;
- sporządzanie **zapytań** skierowanych do właściwych innych stron dotyczących reputacji etycznej partnera biznesowego;
- powołanie innych osób lub organizacji o stosownych kompetencjach do pomocy w procesie kontroli należytej staranności.

27

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Konwencja Narodów Zjednoczonych o przeciwdziałaniu korupcji z dnia 31 października 2003 r.

Zakaz następujących działań:

- (a) założenie rachunkowości pozaksięgowej;
- (b) prowadzenie transakcji pozaksięgowych lub niedostatecznie udokumentowanych;
- (c) rejestrowanie nieistniejących wydatków;
- (d) księgowanie zobowiązań z nieprawidłowym określeniem ich celu;
- (e) używanie fałszywych dokumentów; oraz
- (f) celowe niszczenie dokumentacji księgowej przed upływem terminu przewidzianego prawem.

28

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

Kontrole finansowe i pozafinansowe (ISO 19 600)

Narzędzia kontroli finansowej - przykłady

- wprowadzenie rozdzielenia obowiązków, tak aby jedna osoba nie mogła jednocześnie inicjować, jak i zatwierdzać płatności;
- wprowadzanie właściwych poziomów kompetencji przy zatwierdzaniu płatności (tak aby większe transakcje wymagały zatwierdzenia przez przedstawiciela kierownictwa wyższego szczebla);
- wymaganie przynajmniej dwóch podpisów do zatwierdzenia płatności;
- wymagania dołączania właściwej dokumentacji źródłowej do zatwierdzeń płatności;
- ograniczenie użycia gotówki i wdrożenie skutecznej metody kontrolowania przepływów gotówkowych;
- zagwarantowanie dokładnej i przejrzystej kategoryzacji i opisów płatności;
- wdrożenie okresowego przeglądu znaczących transakcji finansowych przez kierownictwo;
- wdrożenie okresowych i niezależnych audytów finansowych i regularna zmiana osób lub organizacji dokonujących audytu.

29

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

Kontrole finansowe i pozafinansowe (ISO 19 600)

Narzędzia kontroli pozafinansowej - przykłady

- Skorzystanie z zatwierdzonych podwykonawców, dostawców i konsultantów, którzy przeszli proces wstępnej kwalifikacji;
- Ocena legalności usługi, należytego wykonania usługi, zasadności i proporcjonalności wysokości opłaty za usługi;
- Transparentne konkurencyjne postępowanie przetargowe, w którym wzięło udział przynajmniej trzech konkurentów;
- Ocena ofert i zatwierdzanie udzielenia kontraktu przez przynajmniej dwie osoby;
- Rozdzielenia kompetencji;
- Wymaganie podpisów przynajmniej dwóch osób na umowach i dokumentach zmieniających warunki umowy ;
- Wyższy poziom nadzoru odnośnie do transakcji potencjalnie obciążonych wysokim ryzykiem korupcyjnym ;
- Zabezpieczenie uczciwości przetargów i informacji wykazujących dużą wrażliwość na cenę poprzez ograniczenie dostępu do tych informacji;
- Zapewnienie właściwych narzędzi i sposobów postępowania dla personelu (np. wskazówki praktyczne, zalecenia i zakazy, hierarchie zatwierdzania, listy kontrole, aplikacje IT o charakterze *workflow*).

30

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Zamówienia publiczne

Zagrożenia korupcyjne na trzech etapach:

Określenie przedmiotu zamówienia

- Niezgodne z prawem postępowanie np.: spotkania wykonawców z członkami komisji przetargowej poza siedzibą zamawiającego, częste rozmowy telefoniczne z wykonawcą w celu uzgodnienia SIWZ lub treści oferty

Określenie warunków prowadzenia postępowaniu

- brak przejrzystości, nienależyte wykonywanie obowiązków, nadużywanie trybów ograniczających konkurencyjność,

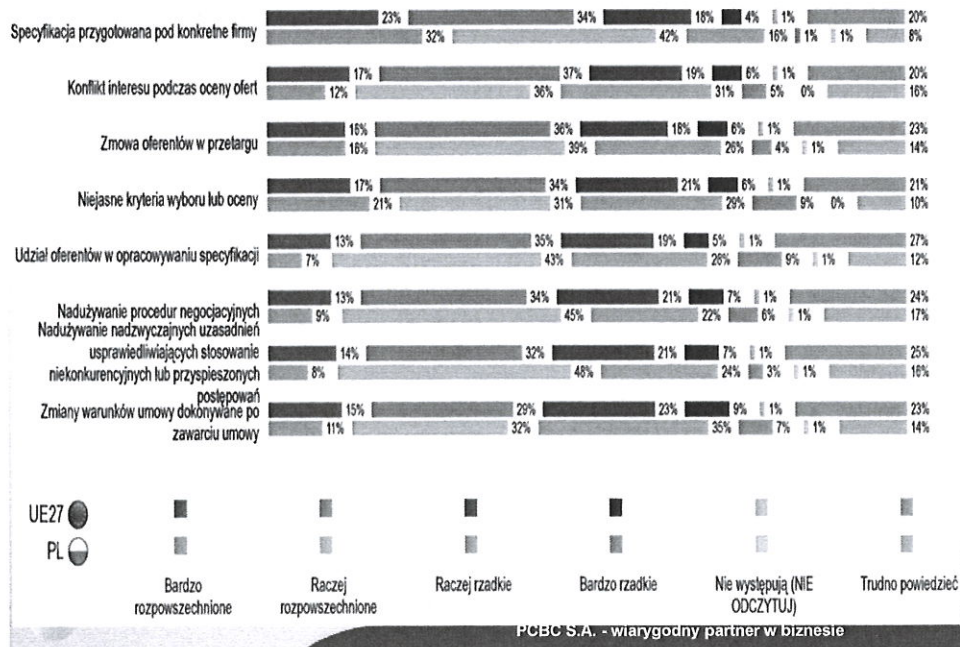
Określenie kryteriów oceny ofert

- Nieuzasadnione zmiany umów, terminów odbioru, niewłaściwy nadzór nad realizacją, nierzetelny odbiór przedmiotu zamówienia

31

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

A jak bardzo, Pana(i) zdaniem, następujące praktyki rozpowszechnione są w ramach postępowań o udzielenie zamówień publicznych w (NASZYM KRAJU)?

Zamówienia publiczne

Zasady postępowania przy udzielaniu zamówienia publicznego

- jawność,
- równe traktowanie (równy dostęp do informacji, do urzędu)
- zachowanie uczciwej konkurencji,
- eliminowanie konfliktów interesów (potencjalnych, postrzeganych, realnych)
- Eliminowanie uznaniowości przy podejmowaniu decyzji,
- Reagowanie na sygnały o praktykach korupcyjnych

33

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8.5 Wdrażanie narzędzi kontroli antykorupcyjnej przez kontrolowane organizacje i partnerów biznesowych

Zobowiązanie kontrolowanych organizacji do:

- wdrożenia systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi; lub
- wdrożenia narzędzi kontroli antykorupcyjnej,

Jest rzeczą rozsądną oczekiwanie od organizacji, że zapewni ona, aby każda organizacja, którą kontroluje, wdrożyła rozsądne i proporcjonalne narzędzia kontroli antykorupcyjnej. Kontrolowana organizacja mogłaby wdrożyć taki sam system zarządzania działaniami antykorupcyjnymi jak wdrożony przez organizację, lub wdrożyć własne narzędzia kontroli antykorupcyjnej.

34

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8.5 Wdrażanie narzędzi kontroli antykorupcyjnej przez kontrolowane organizacje i partnerów biznesowych

W odniesieniu do partnera biznesowego niekontrolowanego przez organizację:

- zażądanie wdrożenia narzędzi kontroli antykorupcyjnej
- jeżeli to niewykonalne, uwzględnienie tego czynnika przy ocenie ryzyka korupcyjnego

Rodzaje narzędzi kontrolnych - przykłady

a) W przypadku głównego partnera biznesowego z dużym ryzykiem korupcyjnym, o dużym i kompleksowym zakresie pracy, organizacja może wymagać od partnera biznesowego posiadania wdrożonych **narzędzi kontrolnych równoważnych z wymaganiami ISO 37001** stosownie do ryzyka korupcyjnego, jakie reprezentuje on wobec organizacji.

b) W przypadku partnera biznesowego średniego rozmiaru i średniego ryzyka organizacja może wymagać od partnera biznesowego posiadania wdrożonych pewnych **minimalnych wymagań antykorupcyjnych** w odniesieniu do transakcji, takich jak **polityka antykorupcyjna, przeszkolenie jego właściwych pracowników, kontrola kluczowych płatności oraz sposób raportowania**.

c) W przypadku małych partnerów biznesowych, którzy mają bardzo specyficzny zakres pracy (na przykład agent lub niewielki dostawca), organizacja może wymagać **przeszkolenia właściwych pracowników oraz kontroli kluczowych płatności i upominków oraz form gościnności**.

35

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8.6 Zobowiązania antykorupcyjne

- zobowiązanie partnerów biznesowych do zapobiegania korupcji
- w przypadku przekupstwa - zakończenie relacji z partnerem biznesowym

8.7 Prezenty, gościnność, darowizny i podobne świadczenia

- procedura zapobiegania, oferowania, wręczania lub przyjmowania prezentów, form gościnności, darowizn i podobnych świadczeń

8.8 Przeciwdziałanie niewystarczającym narzędziom kontroli antykorupcyjnej

Jeżeli ocena należytej staranności przeprowadzona dla konkretnej transakcji, projektu, działania lub relacji z partnerem biznesowym wykaże, że ryzyko korupcyjne nie może być wyeliminowane przez istniejące narzędzia kontroli antykorupcyjnej, zaś organizacja nie może lub nie chce wdrażać dodatkowych lub wzmoczonych narzędzi kontroli antykorupcyjnej albo podejmować innych kroków w celu przeciwdziałania ryzyku korupcyjnemu, organizacja:

- a) podejmie kroki odpowiednie do ryzyka korupcyjnego oraz do charakteru transakcji, projektu, działania lub relacji, tj. **zakończy, przerwie, zawiesi lub wycofa się z nich** najszybciej jak jest to wykonalne;
- b) w przypadku proponowanej nowej transakcji, projektu, działania lub relacji **odłoży je lub odmówi ich kontynuowania**

36

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8.9 Zgłaszanie podejrzeń

Organizacja wdroży **procedury**, które:

- umożliwią raportowanie usiłowania, podejrzenia lub rzeczywistego popełnienia przekupstwa lub jakiegokolwiek naruszenia lub osłabienia systemu zarządzania działaniami antykorupcyjnymi
- poufne traktowania raportów, aby chronić tożsamość składającego raport
- umożliwią anonimowe raportowanie
- zabraniają odwetu oraz chronią personel przed odwetem
- zapewniają personelowi uzyskiwanie doradztwa
- zachęcają personel do korzystania z procedur raportowania

37

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

8.10 Dochodzenie i postępowanie w przypadku wystąpienia zdarzenia korupcyjnego

Organizacja wdroży **procedury**, które:

- a) wymagają **oceny i przeprowadzenia dochodzenia** w sprawie korupcji lub naruszenia polityki antykorupcyjnej lub systemu zarządzania antykorupcyjnego, gdy jest raportowana, wykryta lub istnieje uzasadnione podejrzenie jej wystąpienia;
- b) wymagają **właściwego działania** w przypadku, kiedy dochodzenie ujawni korupcję lub naruszenie polityki antykorupcyjnej lub innych wymagań antykorupcyjnego systemu zarządzania;
- c) nadają **uprawnienia osobom** prowadzącym dochodzenie i nakładają na właściwy personel wymóg współpracy przy prowadzeniu dochodzenia;
- d) wymagają, aby status i wyniki dochodzenia były **raportowane** osobie odpowiedzialnej za zgodność z polityką antykorupcyjną oraz zgodność systemu zarządzania antykorupcyjnego.

38

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

9 Ocena skuteczności

9.1 Monitorowanie, pomiar, analiza i ocena

9.2 Przegląd dokonywany przez osobę odpowiedzialną za zgodność z polityką antykorupcyjną

9.3 Audit wewnętrzny

9.4 Przegląd zarządzania

10. Doskonalenie

10.1 Niezgodność i działania korygujące

10.2 Stałe doskonalenie

39

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

9.1 Monitorowanie, pomiar, analiza i ocena

Organizacja powinna określić:

- a) co powinno być monitorowane i mierzone;
- b) kto jest odpowiedzialny za monitorowanie;
- c) metody monitorowania, pomiaru, analizy i oceny, jeżeli ma to zastosowanie, w celu zapewnienia prawidłowych wyników;
- d) kiedy monitorowanie i pomiary będą wykonywane;
- e) kiedy wyniki monitorowania i pomiarów powinny być analizowane i oceniane;
- f) raportowanie

40

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

9.3 Audit wewnętrzny

- Program auditów
- Audyty powinny być uzasadnione, proporcjonalne i oparte na ocenie ryzyka i uwzględniać
 - a) przypadki korupcji lub podejrzenie przekupstwa;
 - b) naruszenie wymagań polityki zwalczania przekupstwa lub systemu zarządzania antykorupcją;
 - c) niedostosowania się partnerów biznesowych do obowiązujących wymogów antykorupcyjnych organizacji;
 - d) słabości lub możliwości poprawy systemu zarządzania antykorupcją.

41

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

9.4 Przegląd zarządzania

Przegląd zarządzania powinna uwzględniać:

- a) status działań z poprzednich przeglądów zarządzania;
- b) zmiany zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, które są istotne dla systemu zarządzania antykorupcją;
- c) informacje na temat funkcjonowania systemu zarządzania antykorupcją, w tym trendy w zakresie:
 - 1) niezgodności i działania korygujące;
 - 2) monitorowanie i pomiar wyników;
 - 3) wyniki kontroli;
 - 4) informacje o korupcji
 - 5) badania;
 - 6) rodzaj i zakres ryzyka przekupstwa napotykanego przez organizację;
- d) skuteczność działań podjętych w celu wyeliminowania ryzyka przekupstwa;
- e) możliwości ciągłego doskonalenia systemu zarządzania antykorupcyjnego

42

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

10.2 Ciągłe doskonalenie

Organizacja powinna stale doskonalić przydatność, adekwatność i skuteczność systemu zarządzania antykorupcyjnego.

43

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

ISO 37001 Systemy zarządzania działaniami antykorupcyjnymi

Podsumowanie

- We współczesnym świecie korupcja stanowi poważny problem; utrudnia rozwój gospodarczy, podważa demokrację, zagraża sprawiedliwości społecznej i praworządności;
- Państwa członkowskie UE mają większość niezbędnych instrumentów prawnych i instytucji do zapobiegania i zwalczania korupcji, lecz przepisy antykorupcyjne nie zawsze są skutecznie egzekwowane
- Międzynarodowa norma ISO/DIS 37001 pomocnym narzędziem w walce o ograniczenie korupcji, oparta na dobrych praktykach międzynarodowych

44

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie

Dziękuję za uwagę!

Dr Joanna Tkaczyk
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.
Tel. + 48 (22) 46 45 208
e-mail: jtkaczyk@pcbc.govpl

45

PCBC S.A. - wiarygodny partner w biznesie